

CENTRUL DE STUDII GLOBALE

GeoPol Brief

BULETIN DE ANALIZĂ PERIODICĂ

ULBS

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu
CENTRUL DE STUDII GLOBALE

AUTORI

Conf. univ. dr. Silviu NATE
Director, Centrul de Studii Globale

Asistent univ. dr. Marius ȘPECHEA
Responsabil, Programul de Internship
Centrul de Studii Globale

Interni Centrul de Studii Globale

Alexandra SILEA
Andi BERNAT
Andreea ADAM
Mihai MELINTEI
Nicoleta CIOBANU
Robert MERCUREAN
Ștefan POPA

Această publicație de analiză are un caracter periodic și exprimă punctele de vedere ale autorilor fără a emite o poziție oficială sau a unei instituții publice.

© Centrul de Studii Globale, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu.

Iunie, 2019 (Nr. 1)

CUPRINS

*Editorial***Proiectul pentru armata europeană între
apetit global și vulnerabilitate strategică****1**

Conf. univ. dr. Silviu NATE

**Profilul noului președinte al Ucrainei,
Volodîmîr Oleksandrovici Zelenski****3**

Mihai MELINTEI

**Parlamentul European: proiecții pentru
legislatura '19-'24****7**Robert MERCUREAN, Nicoleta CIOBANU, Andi
BERNAT**Ascensiunea globală a Chinei: mize și
provocări post-summit BRI****10**

Alexandra SILEA, Andreea ADAM

Ipoteze: Pompeo-Lavrov |Soci|14.05.2019**14**

Conf. univ. dr. Silviu NATE

Diversificarea rețelelor energetice în UE**16**

Alexandra SILEA, Ștefan POPA

**Ajutorul (ne)sperat al Papei Francisc în
creionarea Europei de mâine****19**

Asistent univ. dr. Marius ȘPECHEA

Proiectul pentru armata europeană între apetit global și vulnerabilitate strategică

Conf. univ. dr. Silviu NATE

Director, Centrul de Studii Globale, ULBS

Editorial

Interdependențele globale și era Trump par să contribuie la o schimbare în tipologia afacerilor internaționale în rândul statelor celor mai influente. Până la un punct, câteva puteri dominante din UE și Administrația Trump par să utilizeze tipare de comportament similare. Când se raportează la domeniul larg al afacerilor globale, aceștia sunt capabili, cel puțin temporar, să identifice soluții pentru abordări multilaterale, însă când se referă la reciprocitate cu partenerii tradiționali, ei se raportează mediului extern preferând abordările unilaterale. Trebuie totuși recunoscut că acest proces nu este unul constant, dar are efectul de a genera mai multă confuzie și lipsă de încredere în detrimentul cooperării.

Drama politică și retorica lui Donald Trump privind accelerarea partajării sarcinilor NATO (care este legitimă, însă mai puțin însoțită de tact), și eforturile Germaniei pentru Nord Stream 2, conduc la poziții fragmentate și polarizare care generează clivaje în relația euro-atlantică. Cu toate acestea, în contrast cu poziția Administrației Trump față de aliați, SUA sub conducerea republicană, au asigurat o prezență americană sporită în Europa de Est și în Balcanii de Vest, chiar dacă uneori sprijinul a venit cu o anumită întârziere.

Declarația Summit-ului Uniunii Europene de la Sibiu accentuează nevoia coeziunii susținută doar de valori și principii comune, în timp ce, în teorie, consensul devine rezultatul unor interese unificate. Dezbaterile privind viitorul Europei trebuie să considere prioritar coeziunea ca punct de plecare, în caz contrar, puseele unilaterale din interiorul Uniunii vor conduce la jocuri politice de sumă zero ce pot zdruncina reziliența din interior.

Dincolo de rațiuni politice și corporative pentru accesul la, și instrumentarea resurselor materiale, societățile europene și americane se întâlnesc într-un punct de convergență - nevoia de a-și apăra propriile democrații.

„Europa poate, și ar trebui, să-și ia soarta în propriile sale mâini.” Angela Merkel

Această nouă transversalitate care leagă Europa de partenerii transatlantici se reflectă în caracterul profund al amenințărilor hibride, un fenomen clandestin ce operează în ambiguitate și conduce adeseori la incapacitatea de a legitima un act ofensiv. Pe acest palier, războiul informațional și cibernetic devine o provocare strategică majoră pentru Europa și NATO.

O Europă a viitorului ar trebui să-și sporească capacitățile și instrumentele soft pentru a preveni și răspunde acestor probleme, dar mai ales pentru a complementariza și susține apărarea hard a NATO printr-un veritabil smart-defence operațional transatlantic, înțelegând prin aceasta un binom compus din capacități soft (UE) și hard (NATO) combinate.

Alianța dispune de suficiente capacități hardware pentru a descuraja în limitele spațiului său geografic, prin urmare, efortul euroatlantic și asumările de 2% din PIB pentru apărare ar putea prioritiza resursele pentru dezvoltarea inteligenței artificiale, un 5G euroatlantic, protecție digitală și noi tehnologii.

Provocarea partajării sarcinilor (*burden-sharing*) membrilor NATO trebuie să urmeze mai degrabă principiul investițiilor calitative în schimbul celor cantitative, în caz contrar, acest efort de bugetare a 2% pentru cheltuielile de apărare este ridicol și contraproductiv.

În această ecuație, componentele mixte (militare și civile) și comunicarea strategică devin ingrediente cheie ce trebuiesc continuu granulate și rafinate în acord cu dinamica tacticilor utilizate în spațiul extra-transatlantic.

Observăm că în Venezuela, Putin întărește culoarul dictatorilor pe harta lumii, însă pentru țările situate la granița de est a Rusiei provocările sunt mult mai tangibile și conectate la Europa.

Din nefericire, în ceea ce privește Regiunea Extinsă a Mării Negre și Vecinătatea Estică, Uniunea Europeană nu și-a asumat un angajament ferm de a proteja sau diminua expunerile de securitate ale acestor state.

Redistribuirea puterii la nivel euroatlantic, în urma unui posibil Brexit și o Turcie impredictibilă, poate expune flancul estic al NATO la noi provocări. În prezent, SUA, Canada, Turcia și Marea Britanie dețin peste 80% din capacitatea de apărare a NATO (extra UE post-Brexit), iar în aceste condiții un proiect de autonomie strategică, alternativ NATO, capătă valențe embrionare și inadecvate. Uniunea Europeană a apărut ca o putere soft, un proiect de pace, însă câțiva membri influenți vociferează în favoarea îndepărtării organizației de natura sa intrinsecă. În consecință, ne confruntăm cu o întrebare legitimă: *Ce fel de Europă vrem?*

Uneori, problematizările simple și directe sunt cele relevante: *Care sunt factorii de influență ce afectează mecanismele de putere în viața de zi cu zi a Uniunii?* Răspunsul este evident: incapacitatea de a ajunge la consens, viziunile interne unilaterale, Europa cluburilor, creșterea populismului și a naționalismului, divergențele asupra politicii externe a Uniunii, amenințările hibride etc. Adeseori, Uniunea Europeană întâmpină dificultăți majore în atingerea consensului pe chestiuni fundamentale, iar autonomia strategică nu poate funcționa fără un angajament strategic comun. Considerând incertitudinea conceptuală în care operează membrii Uniunii, o autonomie strategică ar fi grav compromisă, cel puțin la nivel ipotetic, de influența naționalismului și extrema dreaptă europeană. Chiar și fără aceste noi provocări interne, UE nu a reușit să transpună o viziune strategică de succes în vecinătatea estică și nu e în măsură să elaboreze un răspuns defensiv, cauzele fiind multiple.

Din păcate, acest concept se confruntă cu mai multe vulnerabilități decât puncte forte atunci când se referă la autonomia strategică europeană.

Pare probabil ca Europa să nu fie deplin conștientă că a intrat sub semnul amenințărilor neconvenționale, transnaționale și hibride. Natura contagioasă a riscurilor și abordările laxe față de frontierele sale ar putea slăbi, întocmai nucleul funcțional și democratic al Uniunii. În această ordine de idei, preocuparea Uniunii ar trebui să se axeze pe perfecționarea mecanismelor de răspuns soft și nu pe înlocuirea rolului NATO.

Pe de altă parte, Uniunea Europeană beneficiază și de inițiative foarte bune. PESCO este un instrument util pentru susținerea industriei de apărare a membrilor europeni, precum și efortul comun al Uniunii de a preveni și contracara amenințările hibride alături de NATO. Cooperarea în domeniul intelligence pentru a preveni radicalizarea, combaterea terorismului, măsurile de protecție civilă și de control al frontierelor sunt piloni de securitate cu importanță majoră pentru Uniune.

Autonomia strategică camuflează în spatele acestei idei nevoia unor actori dominanți europeni de a deveni jucători globali. Cu toate că Germania deține cea mai mare economie a Europei, eforturile sale de a-și spori influența pe scena internațională sunt limitate de absența unor pârgii cheie. Germania nu are capacitatea de a influența agenda globală deoarece nu este membru permanent în Consiliul de Securitate al ONU și înregistrează un decalaj semnificativ, de ordin politic, în fața Franței. Pe de altă parte, este puțin probabil ca Franța să cedeze accesul altor membrii UE la pârgia descurajării nucleare pe care o deține la nivel european. O armată europeană ar oferi prilejul puterilor dominante ale UE de a se baza pe un sistem codecizional cu rațiuni strategice pentru a-și depăși propriul handicap de capitalizare externă. Cu toate acestea, promotorii ideii – Germania și Franța în special, trebuie să se hotărască dacă doresc să recurgă la consens doar pentru a atrage rezultate pe termen scurt sau vor include în planurile lor *coeziunea ca măsură de echilibru*, bazată pe valori și principii comune, pentru a asigura durabilitatea inițiativelor Uniunii.

Proiectul european de apărare și securitate trebuie indubitabil să se adapteze la transformările sociale și tehnologice globale, însă conceptualizarea autonomiei strategice ca armată europeană, distinctă de apărarea NATO, apare mai degrabă ca o vulnerabilitate ce trimite Europa spre izolare și anxietate strategică.

Într-o notă pesimistă, aș aminti că cele două războaie mondiale au pornit din Europa și ironic, afirmația lui George Santayana este concludentă pentru acest subiect: „Cei ce nu-și pot aminti trecutul sunt condamnați să-l repete.”.

Membrii Uniunii Europene au responsabilitatea de a evita o criză existențială și funcțională a organizației, de a pune înaintea oricărui proiect european valorile și principiile care stau la baza coeziunii, de a identifica instrumente de prevenție soft (suple și dinamice), de a arăta un angajament ferm pentru susținerea vecinătății estice, cu mecanisme destinate a atrage concret această regiune spre miezul democratic și funcțional al Europei.

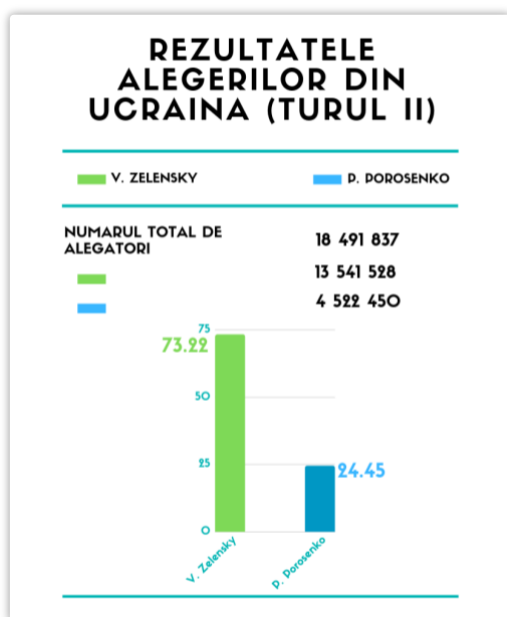
Profilul noului președinte al Ucrainei, Volodîmîr Oleksandrovici Zelenski

Mihai MELINTEI

intern, Centrul de Studii Globale, ULBS

Victoria lui Volodîmîr Zelenski la alegerile prezidențiale din Ucraina a marcat începutul unei noi etape în cursul politic din Ucraina. V. Zelenski este o persoană nouă în politica ucraineană, iar acțiunile acestuia sunt ușor imprevizibile, ceea ce provoacă anumite îngrijorări. De noul președinte ales depinde dezvoltarea continuă a relațiilor între Kiev și Moscova, cursul viitor pe arena internațională și cooperarea cu Uniunea Europeană. Totodată, de noul președinte va depinde și reglementarea situației interne instabile din Ucraina. Astfel, V. Zelenski se confruntă cu provocarea de a-și începe mandatul într-o conjunctură politică dificilă, combinată cu un set de sarcini prioritare

La data de 21 aprilie 2019 în Ucraina a avut loc cel de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale. „Lebăda Neagră”, Volodîmîr Zelenski, a avut nevoie doar de o lună ca să ajungă liderul campaniei electorale pentru postul de președinte al Ucrainei. Drept urmare, V. Zelenski a câștigat alegerile prezidențiale, acumulând **cel mai mare număr de voturi din istoria Ucrainei independente**. Din 25 de regiuni ale Ucrainei (fără Crimeea și Sevastopol), el a câștigat majoritar în 24 dintre acestea.

În general, discursul celui de-al șaselea președinte al Ucrainei este construit pe baza ideii de reprezentant al poporului, care luptă împotriva elitei corupte. Totuși, oricare ar fi discursul și intențiile noului președinte ucrainean cu privire la politica internă și externă a țării, în ansamblu, și cu privire la problematica conflictului armat din Donbas, *de jure*, V. Zelenski, în acest moment, nu poate face nimic. Președintele nu deține sprijin majoritar în Rada Supremă (organul legislativ), și nu are un Cabinet de miniștri care să-l sprijine (organul executiv). Printre sarcinile sale prioritare, în prezent, se numără formarea unui corp legislativ de susținere.

În timpul campaniei electorale prezidențiale, V. Zelenski a evitat să adopte o poziție coerentă asupra mai multor chestiuni cheie ale politicii ucrainene, pentru a nu înstrăina unul dintre grupurile alegătorilor săi potențiali. În prezent, una din sarcinile lui, V. Zelenski este de a câștiga alegerile parlamentare și, prin urmare, ca și înainte, el va încerca, cel mai probabil, să trimită semnale diferite către publicul său divers. Însă, după alegerile parlamentare, este foarte probabil că vom vedea un Volodîmîr Zelenski complet diferit, cu un curs mai clar, dar, cu toate acestea, în politica externă, acest curs nu va însemna o inversare cardinală a Ucrainei.

O provocare pentru V. Zelenski este conflictul din regiunile de est ale Ucrainei. Președintele se pronunță pentru necesitatea de a lupta pentru locuitorii din Donbas, nu numai pentru teritoriu. Această idee poate fi percepută ca un semnal de pregătire pentru o modalitate de soluționare pașnică a conflictului (vezi *textul de la inaugurarea președintelui*).

Tradus din ucraineană, mesajul lui Zelenski: „... Istoria este nedreaptă, și aceasta este un adevăr. Nu noi am început acest război, dar noi trebuie să-l încheiem. Și suntem pregătiți. Suntem pregătiți pentru dialog”.

Continuând în rusă: „dar sunt sigur că primul pas pentru a începe acest dialog va fi întoarcerea tuturor prizonierilor ucraineni”...

Totodată, V. Zelenski nu afișează dorința de a face parte din marea masă rusofobă, caracteristică fostului președinte ucrainean, cu toate acestea în **vocabularul său** și a **reprezentanților echipei sale**, Rusia este încadrată ca agresor, iar teritoriile necontrolate sunt numite teritorii ocupate. Aceste repere sunt identificate și în cadrul normativ ucrainean (exemplu:

Legea nr.7163 privind particularitățile politicii de stat pentru asigurarea suveranității statului Ucrainei asupra teritoriilor ocupate temporar în regiunile Donetsk și Lugansk).

Este puțin probabil ca, în formatul actual sau și în cel după alegeri, Rada Supremă va fi capabilă să ofere republicilor nerecunoscute un statut autonom, așa cum se prevede în textul setului de măsuri de la Minsk (*Punctul 11 din document și Notele*). În acest context, un instrument semnificativ îl reprezintă referendumul. Președintele Ucrainei intenționează să ridice problema formatului de negocieri cu Rusia printr-un *referendum*. Totodată, acest plebiscit nu este o inițiativă legislativă, ci mai mult una consultativă. În esență, poate fi un plan rezonabil, însă provocator pentru naționaliștii ucraineni. În prezent, V. Zelenski se regăsește într-o situație complexă, pe de o parte Kievul folosește împotriva Moscovei presiuni indirecte (pentru a influența Kremlinul să adopte anumite decizii), prin apeluri la comunitatea internațională, iar pe de altă parte, președintele ucrainean înțelege că rezolvarea problemei Donbasului fără un dialog cu Moscova este imposibilă. La rândul său, Moscova percepe referendumul privind relațiile cu Rusia, drept o *afacere internă a Ucrainei*, insistându-se mai mult pe aplicarea măsurilor de la Minsk.

Pentru a vinde ceva, trebuie să crezi nevoia aceluia lucru

O problemă majoră pentru V. Zelenski, în actuala situație, o reprezintă securitatea energetică a Ucrainei. Economia ucraineană este dependentă de importuri, iar diversificarea aprovizionării cu produse energetice are loc într-un mod lent. Producția de gaze naturale nu crește, iar printre probleme se numără și tranzitul gazului rusesc, care va fi sistat în anul 2020, iar prin decizia autorităților ruse *Nr. 460-25 din 18.04.2019*, se stipulează că de la 1 iunie 2019 este limitat exportul de combustibil, cărbune și petrol în Ucraina (*Punctul 2 din Extras*). În același timp, Kievul are deja o experiență în gestionarea pieței energetice (în 2015, Rusia a interzis exportul de motorină în Ucraina, iar în 2017, de gaz lichefiat). Ucraina se poate reorienta spre piața energetică din Belarus, Kazahstan și Polonia. Totodată, Ministerul Dezvoltării Economice al Federației Ruse a prezentat guvernului o listă a companiilor cărora li se permite exportarea produselor petroliere și cărbune în Ucraina. Cu toate acestea, se pare că Moscovei îi este profitabil să vândă cărbune în Ucraina.

În luna martie 2019 Gazprom a menționat că este gata să negocieze cu Ucraina un nou contract, tranzitând gaz direct. Drept o recomandare în condițiile actuale, dacă e să considerăm că Gazprom are o rezervă de export de circa 30 miliarde m³ de gaz pe an, datorită reducerii capacității de tranzit de la 4 linii la 2 linii prin Turkish Stream, ar fi semnarea unui nou contract. Este predictibil ca volumul de tranzit al gazului rusesc, în condițiile semnării contractului, să crească până la 45 miliarde m³ de gaz pe an. Această formulă ar putea salva economia și piața energetică ucraineană.

Președintele poate să-și orienteze organismele și serviciile subsidiare, consultative și de altă natură, conform *Articolul 106 din Constituție*, după cum dorește. Însă, pentru a obține mai multe instrumente în formarea parcursului politic ucrainean, V. Zelenski are nevoie de propriul parlament (Rada Supremă). În contextul actual, în Rada Supremă nu există nici o fracțiune care să-l susțină. De coaliția formată în Rada Supremă va depinde și numirea noului guvern. Prin urmare, V. Zelenski, prin partidul său „*Sluga naroda*”(Slujitorul poporului), trebuie să câștige la alegerile parlamentare pentru buna funcționare a sistemului politic ucrainean.

Cu privire la situația din estul Ucrainei, noul președinte are nevoie de restabilirea unui dialog cu Moscova, dar în special cu regiunile autoproclamate prin reactivarea platformelor internaționale existente de negocieri. A *priori* pentru încetarea focului în regiunile autoproclamate de est ale Ucrainei constă în elaborarea unui mecanism eficient de rezolvare a conflictului. Unul dintre acestea ar fi semnarea unui act/document juridic internațional de încetare a focului mediat de OSCE sau statele din „*Normandy Format*”. Angrenarea unor grupuri de discuții, platforme de lucru, alcătuite din experți și membrii ai echipei lui V. Zelenski și a regiunilor din estul Ucrainei, care vor elabora soluții și instrumente pentru încetarea focului în estul Ucrainei și reglementarea situației, ar cataliza negocierile între părți și atenua criza.

Un subiect interesant îl reprezintă **relațiile Ucrainei cu anumite state din Grupul de la Vișegrad**, mai ales cu **Ungaria, care blochează toate inițiativele ucrainene de apropiere cu NATO**. Cu Polonia, (statul care în 1991 a recunoscut primul independența Ucrainei), Kievul are diferențe istorice. Doar cu Slovacia relația poate fi numită echilibrată. Însă, Slovacia, prin politica sa externă, e concentrată în mod activ spre Rusia, încercând să obțină statutul de hub regional pentru furnizarea resurselor energetice rusești în Europa. Drept urmare, noul președinte ar trebui să înceapă o politică pragmatică față de țările de la granița de nord-vest a Ucrainei. Începând cu o listă de probleme și culminând cu propuneri de rezolvare, este necesar să se contureze un plan de acțiune cu fiecare țară în parte.

Situația din Ucraina se dezvoltă foarte dinamic. Procesul de reajustare a sistemului politic ucrainean a fost deja lansat. În țară a revenit Ihor Kolomoyskyi (un antreprenor miliardar ce deține afaceri în domeniul financiar, petrolier, mass-media, industrie, sector agrar, transport aerian). Care va fi scenariul acestei reajustări, este încă neclar. Atacul lui V. Zelenski, de la inaugurarea sa ca președinte al Ucrainei, asupra Radei Supreme indică faptul că părțile adverse vor intra în confruntare directă, astfel că țara s-ar putea regăsi într-o criză politică lentă, fără perspective clare pentru viitor.

Președintele Ucrainei, Sursa: FOTO

...„Puncte bune pentru alegerile parlamentare anticipate.
Eu dizolv Rada Supremă a celei de-a opta convocări.
Slavă Ucrainei!”...

Ucraina poate intra într-un stadiu de „haos controlat”

Acest scenariu implică păstrarea și consolidarea tendințelor care astăzi deja există în Ucraina. Esența ei fiind simplă, situația internă a țării aflată sub presiunea actorilor externi va depinde de pozițiile liderilor acestei țări. Dacă, V. Zelenski va recunoaște și va impune voința altcuiva (spre exemplu a Moscovei), componenta de forță a conflictului din estul Ucrainei va trece printr-o fază de dezangajare temporară, dar numai până când V. Zelenski sau prim-ministrul nu se va decide asupra unei linii politice independente care se diferențiază radical de linia voinței externe. Într-un astfel de scenariu, dependent de opiniile și pozițiile altor țări, care la rândul lor sunt oponenții ideologici și politici ai obiectului de influență, haosul controlat amenință să devină dominant, pentru că va satisface atât factorul de dependență, cât și partenerii Ucrainei. Luând în considerare dinamica internă actuală din Ucraina și influența factorilor externi, probabilitatea scenariului unui haos controlat este foarte mare. Politica internă a statului va fi determinată de Acorduri neoficiale ale diferitelor grupuri politice și financiare ale Ucrainei, care, la rândul lor pot exprima interesele anumitor puteri externe. În astfel de condiții, poate avea loc un proces de „imitare a reformelor”, care este în detrimentul cetățenilor de rând. Marile corporații cu legături politice strânse vor continua politica capitalismului Ucrainean.

În cadrul acestui scenariu nu putem vorbi despre o armată puternică și despre dezvoltarea complexului militar-industrial al Ucrainei. Cei care controlează haosul în Ucraina nu vor permite Ucrainei să-și construiască propria armată modernă, eficientă și mobilă. Aceasta va trebui controlată, ori prin mecanismele statului, ori prin mecanisme financiare. Atât la nivel intern cât și extern, va continua un fenomen de polarizare a Estului și Occidentului Ucrainei.

Totodată, Ucraina poate intra într-un stadiu de incertitudine democratică. Cel mai probabil, V. Zelenski nu va reuși să reformeze Ucraina per ansamblu. Pentru reformele radicale sunt necesari specialiști, care își vor asuma responsabilități. În prezent, un astfel de grup de oameni în jurul lui V. Zelenski nu există. Cu toate acestea, într-un scenariu mai optimist, ar fi de dorit ca noul președinte să purifice sistemul politic intern de elementele profund corupte din instanțe, servicii speciale și autorități locale.

Volodîmîr Zelenski, poate înregistra un succes în domeniul eforturilor de comunicare strategică. Noul președinte poate găsi o limbă comună cu cetățenii din Donabass, la fel cum a făcut în cadrul campaniei prezidențiale, când echipa sa a atras un public record prin intermediul rețelelor sociale. Reglementarea situației din Donbas trebuie realizată exclusiv prin eforturi diplomatice, mediate de organizațiile internaționale care au competențe în domeniul soluționării conflictelor. În cazul unei intervenții sau operațiuni militare, un scenariu negativ va atrage cel mai probabil un război civil la scară largă.

„...vom organiza un război informațional foarte puternic cu privire la încetarea focului în Donbass...”

În prezent, Ucraina se implică într-o nouă campanie electorală accelerată, de data aceasta una parlamentară. Volodîmîr Zelenski încă nu are o echipă profesionistă, dar probabil, lipsa lui de experiență politică și modul neconvențional al gândirii sale pot identifica anumite căi de rezolvare a problemelor Ucrainei.

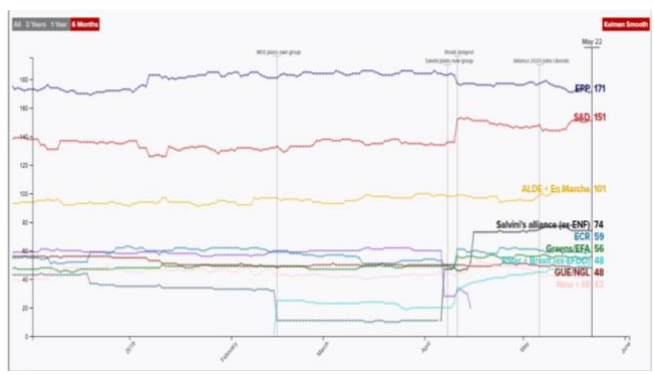
Parlamentul European: proiecții pentru legislatura '19-'24

Robert MERCUREAN, Nicoleta CIOBANU, Andi BERNAT
interni, Centrul de Studii Globale, ULBS

În perioada 23-26 mai 2019, cetățenii Uniunii Europene au ales membrii noului Parlament European. Sondajele realizate înainte de alegeri au proiectat o menținere în primele poziții a grupurilor parlamentare tradiționale (EPP și S&D) însoțită, în același timp, de pierderea unui număr considerabil de mandate de către acestea. De asemenea, sondajele au prezentat și posibilitatea accederii unui număr mare de partide eurosceptice în Parlamentul European.

Formarea unei majorități compuse din două grupuri parlamentare este imposibil de realizat

Prin prisma scăderii numărului reprezentanților ai PPE și S&D în Parlamentul European, grupurile sunt nevoite să caute încă un aliat pentru a fi din nou majoritari ca și alianță. Se prefigurează ca ALDE să fie aliatul ales, fiind și al treilea grup din PE. După alegerea comisarului european, pentru următorii cinci ani, vom vedea cu siguranță o schimbare în politica de migrație a UE. PPE dorește să expulzeze imigranții ilegali și să mărească efectivele și capacitățile tehnologice a pazelor de coastă. Această propunere ar putea trece ușor de parlament, dat fiind faptul că celelalte grupuri majoritate sunt de acord cu aceasta.

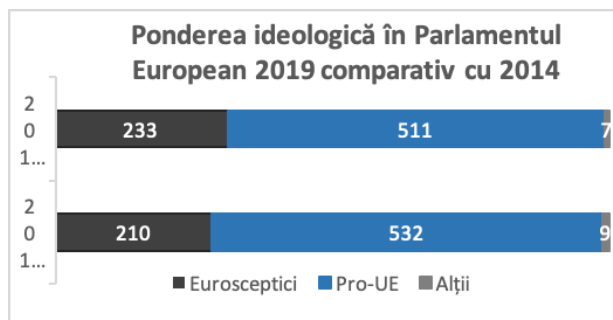

Evoluția grupurilor de partide europene în sondaje și la alegeri. Sursa: Politico

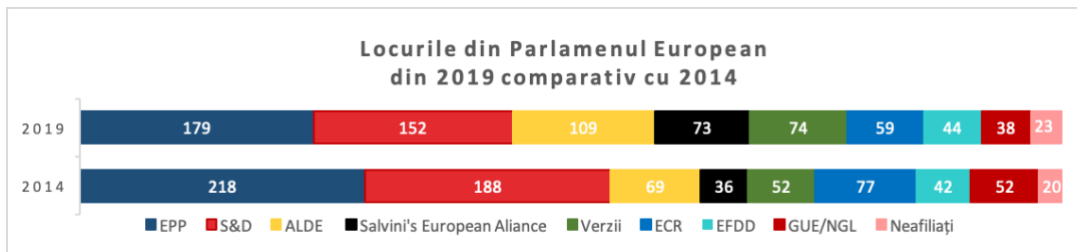
- Pentru a obține majoritatea în Parlamentul European este nevoie de cel puțin 376 de voturi.
- **Rezultatele alegerilor** au demonstrat că nu este posibilă crearea unei majorități doar din două grupuri parlamentare. Astfel, EPP (179) și S&D (152) vor trebui să ia în considerare alte grupuri precum ALDE (109) sau Verzii (73, care au reprezentat surpriza din acest an).
- ENF au obținut un număr egal de mandate cu Verzii, neîndeplinind visul lui Matteo Salvini de a crea al treilea cel mai mare grup europarlamentar. Salvini și Le Pen continuă negocierile cu ECR, FIDESZ, 5STAR și Brexit Party pentru formarea unui grup europarlamentar comun. Punctele de tangență între partidele eurosceptice reprezintă oprirea valurilor de migrație în propriile state și implicit în Europa, valorile creștine etc., dar există și anumite diferențe interne, precum viziuni diferite în ceea ce privește **politica externă și fiscală a Uniunii**, relațiile cu Rusia (NR, Lega Nord, AfD, FPO sunt deschiși spre o relație cu Rusia, partide precum Danish People's Party, EKRE, PiS s-au declarat împotriva dezvoltării unei **relații cu Rusia**).

Crearea unei alianțe eurosceptice s-ar putea baza pe strângerea de voturi în subiecte de interes comun

Pentru Brexit Party (atâta timp cât vor rămâne în uniune), în situația neîntrunirii condițiilor de creare a unui bloc parlamentar, **ENF** ar reprezenta singurul bloc eurosceptic la care ar putea adera. Lucrurile nu stau la fel și în situația FIDESZ-ului, secretarul general al lui Viktor Orban, Gergely Gulyas, declară într-o conferință de presă în Budapesta, că „nu se vede cooperând la nivel de partid sau de grup europarlamentar cu **ENF**”.

După alegeri, reprezentanți ai PIS au răspuns la întrebarea dacă întrevăd o alianță cu Le Pen, iar răspunsul lor a fost negativ spunând că „este o linie pe care nu vrem să o depășim”, dar totuși sunt deschiși la negocieri. 5STAR din Italia încă nu a decis din ce grup vrea să facă parte.

Remarci de final

Una dintre temele dominante se va contura în jurul ideii de armată europeană, ce ar putea deveni o necesitate în cazul ieșirii Turciei din NATO. O platformă militară bazată pe o strânsă colaborare la nivelul Uniunii poate contribui la consolidarea relației României cu statele europene.

Șansele de aderare ale Turciei la UE sunt relativ mici din cauza problemelor sale interne. Totuși Turcia rămâne un subiect sensibil datorită numărului uriaș de refugiați care vor putea lua calea Europei. În condițiile acestea România se află pe ruta occidentală sau va fi nevoită să primească cote specifice de refugiați.

Euroscepticismul a crescut față de anul 2014 și va reprezenta una dintre cele mai mari amenințări la adresa viitorului Uniunii Europene.

Fragmentarea politică din noul parlament european va îngreuna procesul deliberativ, prima decizie importantă care va solicita o bună colaborare o reprezintă alegerea Președintelui Comisiei Europene. În condițiile metodei "Spitzenkandidat" și a unei majorități care cere implicarea a cel puțin 3 grupuri parlamentare negocierile pot deveni complicate din cauza divergențelor precum problemele de mediu, Brexit, dar și preferințele principalilor actori europeni.

O soluție pentru partidele eurosceptice de a avea un impact în cadrul parlamentului European, în cazul în care nu reușesc crearea unui singur bloc, ar fi crearea unei alianțe în scopul votării colective pe anumite probleme de interes comun.

Decizia de a limita procesul de aderare a Turciei și de a rămâne la tratatele bilaterale și de cooperare va fi o temă amplu dezbătută, deoarece riscurile sunt foarte mari: spre exemplu, Turcia are 3,7 milioane de migranți în țară, care trebuie întreținuți; sau, posibilitatea ca ei să iasă din NATO, în urma refuzului de aderare la UE și pe fondul invocării unui sentiment de marginalizare, iar SUA să intervină în această problemă.

PPE a stipulat în manifestul său din anul 2019, că dorește o armată europeană, bazată pe o strânsă colaborare și nu clonarea NATO, pe fondul neînțelegerilor cu SUA și a pericolelor venite din Rusia și China. Cel mai probabil această temă va fi dusă la bun sfârșit sau va fi înlăturată în cazul în care președintele Donald Trump va pierde alegerile de anul viitor.

PPE are direcții asemănătoare și cu cele ale conservatorilor (ECR). Ambele doresc scăderea birocrăției inutile, protejarea valorilor religioase, reformarea sistemului de azil și dezvoltarea sistemului de transport. Social-democrații se apropie de ECR prin dorința lor de unitate europeană, astfel că o alianță dintre PPE, ECR și S&D devine posibilă.

Încă un scenariu de formare a unei majorități parlamentare ar putea fi PPE cu S&D și Verzii. Scenariu posibil din punct de vedere matematic (împreună au 404 de mandate), dar greu de realizat din punct de vedere politic. Viziunile Grupului Verzilor diferă prea mult față de cele ale celorlalte grupuri, în special în materie de politică economică și de imigrare. Totuși, numărul impunător de mandate (73) va spori importanța Grupului Verzilor în noul legislativ și va influența procesul decizional.

LEGENDĂ

centru-dreapta	EPP	Partidul Popular European (European People's Party)
centru-stânga	S&D	Alianța Progresivă a Social-Democrațiilor
centru	ALDE	Alianța Liberalilor și Democrațiilor pentru Europa + En Marche
stânga	VERZII	Partidul Verde European/Alianța Liberă Europeană
dreapta spre extrema dreaptă	ENF	Alianța Europeană Salvini a Popoarelor și Națiunilor, (fostul ENF)
centru-dreapta spre dreapta	ECR	Conservatorii și Reformiștii Europeni
extrema dreaptă	NR	Frontul Național (National Rally) – Franța
dreapta	AfD	Alternativa pentru Germania (Alternative für Deutschland)
extrema dreaptă	FPO	Partidul Libertății din Austria (Freiheitliche Partei Österreichs)
dreapta	EKRE	Partidul Poporului Conservator din Estonia
dreapta	PiS	Lege și Justiție – Polonia
centru-dreapta	FIDESZ	Uniunea Civică Maghiară – Ungaria
nedefinit-naționalist	5STAR	Mișcarea Cinci Stele (Movimento Cinque Stelle) – Italia
nedefinit-naționalist	BREXIT PARTY	Partidul Brexit (Brexit Party) – Marea Britanie
centru-dreapta	LEGA NORD	Liga Nordului pentru Independența Padaniei (Lega Nord per l'Indipendenza della Padania) – Italia
centru-dreapta	DANISH PEOPLE'S PARTY	Partidul Popular Danez – Danemarca

Ascensiunea globală a Chinei: mize și provocări post-summit BRI

Alexandra SILEA, Andreea ADAM
interni, Centrul de Studii Globale, ULBS

Belt and Road Initiative (BRI) – strategia globală adoptată de guvernul chinez – implică proiecte și investiții pentru dezvoltarea infrastructurii în 152 de țări și organizații internaționale. Deși, în general, proiectul este perceput în mod pozitiv, analize consacrate, demonstrează că, la nivelul regiunii Asiei de Sud-Est, zonă aflată dintotdeauna în competiție cu China, sunt înregistrate atitudini negative cu privire la această inițiativă. Pe de altă parte, cele mai bune percepții se regăsesc în Asia Centrală și Africa Sub-Sahariană, regiuni în care China și-a dezvoltat relații benefice de lungă durată.

Perspective ale summit-ului BRI

Reprezentanți din peste 150 de state au participat la forumul de la Beijing, din **25-27 aprilie 2019**.

Din declarația comună a participanților, rezultă că summit-ul s-a concretizat în 283 de rezultate, împărțite în șase categorii: inițiative propuse sau lansate de China prin semnarea a mai multor documente bilaterale sau multilaterale; crearea unor mecanisme de cooperare multilaterală; o listă a proiectelor de investiții; proiecte de finanțare; proiecte ale autorităților și afacerilor locale.

Statele Unite nu au trimis niciun reprezentant în acest an, în timp ce Vladimir Putin a lăudat inițiativa Chinei. Atât el, cât și președintele Xi Jinping, au afirmat prietenia strânsă și buna colaborare între cele două state.

Concluziile se centrează pe nevoia unei cooperări care să asigure dezvoltarea sustenabilă, de înaltă calitate, axată pe indivizi, întrucât se dorește ca BRI să aibă un impact minimal asupra mediului, altfel riscând să-și pericliteze colaborările.

Uniunea Europeană și China

Dificultatea Uniunii Europene de a-și afirma o agendă de politică externă, comună și asumată, o împiedică să promoveze o singură voce în relația cu China:

Forumul nu a reușit să clarifice poziția Uniunii Europene. Doar ministrul economiei german, Peter Altmaier, a susținut ulterior **nevoia ca statele UE să se implice în inițiativă împreună, ca un bloc comun** – în condițiile în care Bulgaria, Ungaria, Polonia, Italia, Grecia și Portugalia au semnat deja acorduri individuale. Mai mult, mai mulți oficiali au infirmat acest lucru, susținând că **Uniunea Europeană nu dorește să se implice în Belt and Road Initiative**.

Întâlnirea dintre președintele Xi Jinping, Macron, Merkel și Junker, din **martie 2019**, a subliniat necesitatea construirii unui fond comercial multilateral mai echilibrat între UE și China. Macron a accentuat importanța cooperării în fața confruntării, iar mai multe companii din Franța au semnat 15 contracte cu China.

Ulterior acestei întâlniri, Angela Merkel a afirmat că Europa trebuie să se unească în fața provocărilor pe care China le constituie.

Prin **declarația comună** a summit-ului UE-China de la Bruxelles din **9 aprilie 2019**, cei doi actori globali și-au reafirmat încrederea în parteneriat. „Trebuie continuată colaborarea în lupta împotriva schimbărilor climatice, în promovarea unei dezvoltări sustenabile” (fiind de datoria Uniunii Europene să vegheze asupra tendințelor Chinei de neglijare a drepturilor omului), precum și în menținerea păcii și securității globale, profitând astfel de influența Chinei în spațiul asiatic – ca factor de mediere în relația cu Iranul, Coreea de Nord, Afganistan și a Myanmar.

China arată un interes sporit față de Balcani

Balcanii de Vest sunt văzuți ca o punte de apropiere față de Europa Occidentală și oportunitate a Chinei de a își mări influența în regiune.

Apropierea Chinei de regiune s-a făcut premergător lansării BRI, iar acum în tandem cu aceasta, prin Inițiativa **16+1** pentru cooperarea cu 11 state membre UE și 5 state balcanice. Proiectul a vizat de la început trei domenii economice prioritare: **infrastructură, tehnologii avansate și tehnologii curate**.

Balcanii par a găsi China mult mai atractivă, deoarece, în aparență, este mai accesibilă decât Uniunea Europeană.

La rândul său, China este privită cu scepticism de către Uniunea Europeană din două motive:

- promovarea proiectelor pentru dezvoltarea infrastructurii prin împrumuturi poate cauza **datorii nesustenabile** statelor balcanice (această politică a adus consecințe neplăcute în Asia, două dintre exemple fiind **concesionarea pentru 99 de ani de către chinezi a portului Hambantota** din Sri Lanka și **datoriile de cel puțin 10 miliarde de dolari ale Pakistanului**);
- interesul sporit al Chinei pentru Balcani este perceput de anumite state ca o tendință de dezbinare a Europei.

Din această perspectivă, China este percepută ca un **rival sistemic** ce obligă Uniunea Europeană să se adapteze provocărilor geoeconomice.

Reticența Uniunii Europene de a se implica în inițiativă pune sub semnul întrebării relația cu China.

China și România, mize ale primei jumătăți de an

Raportat la România, China afișează o atitudine favorabilă deoarece, din poziția de președinte al Consiliului Uniunii Europene, **relația UE-China a fost setată ca prioritate a agendei politicii externe a Uniunii**. De asemenea, pe 8 mai 2019 a fost semnat **acordul pentru extinderea centralei nucleare de la Cernavodă**, iar prietenia tradițională dintre cele două state evoluează.

Disputa 5G

Presiunea SUA asupra Uniunii Europene de a-i interzice accesul strategic la Compania Huawei este eclipsată de prețurile accesibile pe care aceasta din urmă le oferă.

În februarie 2019, Mike Pompeo **a declarat** că **Statelor Unite le va fi greu să relaționeze cu aliații care rămân beneficiari ale tehnologiei Huawei**.

În același timp, anumite state europene încearcă să ajungă la un compromis prin care expunerile de securitate în fața Huawei să fie diminuate.

Totuși, Germania lasă la nivelul companiilor de telecomunicații decizia de a folosi sau nu tehnologia Huawei, iar Marea Britanie amână în prezent această decizie.

Relația transatlantică vs. Relația sino-europeană

Totalizând perspectivele menționate anterior, relevanța strategică și relațiile SUA cu aliații săi europeni generează anumite puncte de tensiune.

Apropierea Uniunii Europene de China creează un disconfort pentru Statele Unite, atât pe fondul conflictului comercial dintre cele două puteri, dar și e fondul implementării tehnologiei 5G.

Uniunea Europeană este prinsă între cele două mari forțe. Atitudinea agresivă a Statelor Unite față de China condamnă direcția externă a Uniunii Europene sau o poate împinge într-un sens opus propriilor sale interese comerciale. În această situație, efectul tinde să împingă Uniunea Europeană la explorarea unor raporturi economice cu statul chinez.

România nu este scutită de aceste conjuncturi internaționale, iar o apropiere față de China ar putea provoca noi tensiuni, fiind nevoită la rândul său să-și protejeze relațiile strategice cu Statele Unite.

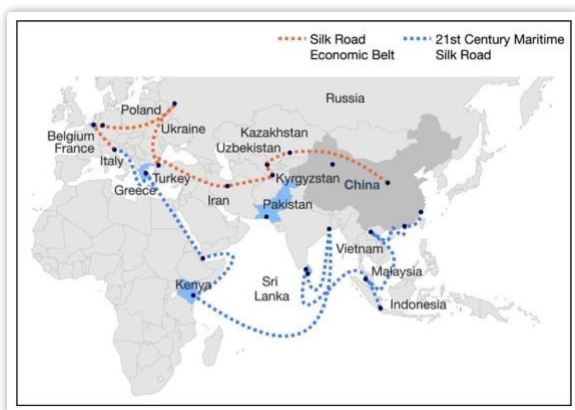
Statele Unite ale Americii vs. China

Pe lângă disputa tarifară și competiția 5G, **apropierea Chinei față de aliații Statelor Unite din afara spațiului euroatlantic și efortul acestora de a obține acces la tehnologie reprezintă alte două variabile importante de confruntare**.

Înțelegerea dintre Ministerul Transporturilor din Israel și Shanghai International Port Group din 2015, prevede preluarea controlului asupra portului Haifa de către chinezi începând cu anul 2021, ceea ce amenință relația Israelului cu Statele Unite. Cele două țări organizează în mod tradițional exerciții militare la Haifa, iar chinezii sunt susceptibili de a spiona în viitor forțele navale americane.

În același timp, relația Beijingului cu Tel-Aviv, partener apropiat al Washington-ului, devine tot mai strânsă și îngrijorătoare, considerând că Israelul este unul dintre statele aflate în topul inovației globale. În timpul vizitei prim-ministrului Netanyahu în China, din martie 2017, președintele Xi Jinping a afirmat că **„Israel reprezintă un important aliat al Chinei în privința inovației”**.

Din perspectiva dezvoltării, merită menționat contractul semnat în martie 2018 de guvernul din Zimbabwe cu CloudWalk Technology, o companie chineză specializată în inteligența artificială. Scopul este de a colecta informațiile faciale ale cetățenilor din marile orașe. Acest lucru nu numai că ar duce la încălcarea drepturilor omului, ci și la tensiuni cu Statele Unite privind dezvoltarea inteligenței artificiale.

Sursa: [Researchgate](#)

China este acuzată în mod larg de Statele Unite că-i sunt subtilizate tehnologii militare și informații din sfera companiilor americane. În același timp, China folosește tehnologiile investitorilor străini aflați pe teritoriul său, aceștia fiind nevoiți să le împărtășească pentru a primi acordul de a-și desfășura producția.

Problema se complică pe măsură ce China promovează diverse investiții, obținând avantaje strategice pe termen lung în alte state, precum concesionarea unor porturi (exemple recente: Vanuatu și Haifa), zone în care se vehiculează că sunt prezenți ofițeri ai forțelor armate chineze.

Avantajele pe care China le obține prin inițiativa Belt and Road în detrimentul Statelor Unite se extind și în America Latină. Încă din 2005, China a investit aproximativ 141 miliarde de dolari în împrumuturi dedicate proiectelor de infrastructură în Venezuela, Brazilia, Ecuador și Argentina. Influența Statelor Unite în această regiune scade, în special în contextul în care China este de multă vreme primul partener comercial al statelor latino-americane.

Concluzii

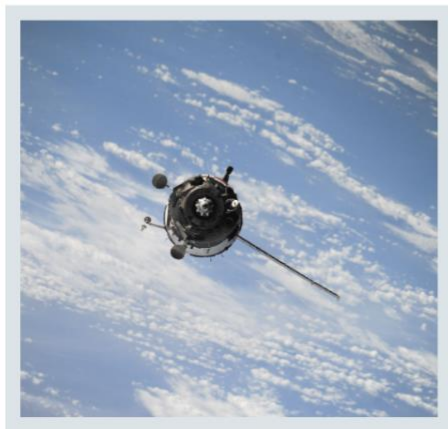
Summit-ul BRI, împreună cu acordurile de cooperare în domeniile energetic și tehnologic, au întărit cooperarea dintre China și Rusia. Proiectul va continua să crească pentru că, pe lângă interese economice declarate, cele două țări mai împărtășesc un obiectiv evident: reducerea influenței americane pe arena internațională. Noua alianță amenință în mod direct interesele SUA, precum și poziția sa de primordialitate.

Relațiile economice dintre China și Uniunea Europeană vor continua să se dezvolte într-un ritm ponderat, ambele părți obținând beneficii din această direcție. În ceea ce privește politicile comerciale, neconcordanțele dintre SUA și UE au făcut ca anumite state europene să încline balanța înspre China. Până în prezent, nu este clar cum Administrația Trump va gestiona noile provocări geopolitice.

Conform *China Military Power Report* al Pentagonului, „acțiunile ilicite întreprinse de China pentru obținerea informațiilor privitoare la tehnologie reprezintă o mare amenințare la adresa avantajelor militare ale SUA”. Se estimează că în comerț, această practică duce anual la pierderi între 225 și 600 miliarde de dolari în SUA. Același raport precizează că ținta principală a acestor operațiuni sunt Statele Unite, probabil datorită modelului acestora de dezvoltare de-a lungul timpului, dar și a dorinței de detronare a lor; China, industrializându-se puternic în prezent, are nevoie de tehnologii cât mai avansate pentru a menține pasul și a se plasa în topul mondial, astfel încât „recurgerea la metode ilicite reprezintă soluția cea mai benefică pentru ea”.

China riscă să-și deprecieze imaginea la nivel global. Lichiditățile și presupusa politică a îndatoririlor avansată de China prin Belt and Road Initiative, îi conferă un avantaj considerabil în fața altor mari puteri: nu numai că obține într-un mod facil tehnologia necesară implementării anumitor proiecte, dar tinde să creeze dependențe țărilor implicate în program, determinându-le inevitabil să întoarcă spatele altor investitori.

CENTRUL DE STUDII GLOBALE

01 TEHNOLOGIA 5G

Se estimează că până în 2025 se vor cheltui în jur de 1.3 trilioane de dolari pe rețele, dintre care aproape 75% vor fi alocate tehnologiei 5G.

Qatar a lansat deja rețeaua comercială 5G, însă confruntarea se dă în continuare între marile puteri: certă este poziția Chinei căreia Statele Unite îi fac cu greu față. Serviciile oferite de Huawei sunt prea ieftine ca guvernele să ia în totalitate în considerare sfaturile și avertismentele Statelor Unite în legătură cu riscurile la care se expun.

Posibile efecte ale efortului SUA de a echilibra balanța în favoarea lor:
Statele Unite caută să câștige timp pentru a veni cu o tehnologie competitivă și accesibilă;
Expunerea publică a actelor ilicite săvârșite de Huawei pentru a-și convinge aliații;
Vor urmări ridicarea standardelor pentru accentuarea nivelului de competitivitate.

02 DRUMUL POLAR AL MĂTĂSII

O regiune bogată în resurse naturale încă neexploatate, Polul Nord se bucură de o poziție strategică importantă pe arena internațională: la finalul anului trecut, China a lansat un nou proiect intitulat Arctic Policy, conform căruia guvernul de la Beijing își propune integrarea zonei în proiectul New Silk Road.

Ca urmare a încălzirii globale, gheața din zona Arctică se subțiază, deschizând calea spre o nouă rută maritimă nordică, un Drum Polar al Mătăsii – o nouă miză pentru China, în special în ceea ce privește accesul la resurse, comerțul cu energie și minerale.

Extinderea influenței Chinei în Cercul Arctic îi va spori potențialul geoeconomic și geopolitic.

Guvernul de la Beijing are nevoie de cooperarea Rusiei pentru a-și atinge obiectivele globale.

Contraponderea SUA, a Canadei și Scandinaviei va căuta cel mai probabil să prevină extinderea influenței chineze și rusești în regiune – o temă importantă de urmărit pe termen lung.

Ipoteze: Pompeo-Lavrov | Soci | 14.05.2019

Conf. univ. dr. Silviu NATE

Director, Centrul de Studii Globale, ULBS

Posibile puncte de tensiune: Rusia, China, Iran, Ucraina, Coreea de Nord, Venezuela, Afganistan, Germania.

Surse diplomatice din Rusia și Iran confirmă, în afara întâlnirilor de la Soci, că au avut loc înțelegeri între cei trei piloni ai integrării euro-asiatice, respectiv Rusia, China și Iran, despre garanțiile sino-ruse în cazul unor acțiuni militare din partea Administrației Trump asupra regimului de la Teheran.

SUA, Arabia Saudită și Rusia sunt principalii câștigători în urma sancțiunilor asupra Iranului

- Presiunea americană asupra beneficiarilor de petrol iranian s-a intensificat, însă este puțin probabil ca exporturile Iranului să scadă la zero, deoarece China în special, continuă să fie un beneficiar fidel.
- Volumul exporturilor din Iran ar putea scădea la jumătate, comparativ cu aproximativ 1 milion de barili pe zi la începutul anului, deoarece Italia, Grecia, Turcia și Taiwan au încetat să cumpere țiței iranian.
- SUA, Arabia Saudită și Rusia sunt principalii câștigători în urma sancțiunilor asupra Iranului, dar SUA au emis în mod neașteptat derogări, ceea ce a dus la supraproducție, iar Brent a scăzut la 50 USD /baril la finalul anului trecut.
- Fitch Ratings și US Energy Information Administration estimează ca Brent să ajungă la media de 65 USD / baril în 2019.

Interesul Rusiei de a-și proteja veniturile din petrol în Venezuela marginalizează energetic Iranul

- Compania de stat a Federației Ruse, Rosneft, continuă să fie cel mai mare extractor de petrol din Venezuela revânzând primordial țițeiul către India și China.
- Ca modalitate de a evita sancțiunile americane, compania Reliance Petroleum Ltd. din India a sîstat cumpărarea de petrol venezuelan prin Rosneft, dar și din Iran, furnizat prin infrastructura energetică rusă.
- În schimbul continuității profitului obținut de Rosneft în Venezuela, estimat la 17 mld. USD, în ultimii 12 ani, există probabilitatea ca Rusia să-și regândească sprijinul militar în această țară.

Sursa foto: Pavel Golovkin (Reuters)

Rusia și China întrețin o relație privilegiată cu Coreea de Nord

Cu o zi înaintea deplasării lui Mike Pompeo la Soci, Serghei Lavrov a avut o întrevedere cu ministrul de externe chinez, Wang Yi.

În ciuda sincopelor înregistrate de Administrația Trump în relația cu Phenianul, concluziile întâlnirii sino-ruse fac referire la faptul că Rusia și China nu se vor abține să garanteze securitatea Coreei de Nord. Lavrov a menționat: „Aceste garanții nu vor fi ușor de furnizat, însă constituie o parte absolut obligatorie a unui acord viitor. Rusia și China sunt pregătite să lucreze la astfel de garanții”.

- În urma întâlnirii de la Soci, consilierul prezidențial pentru politică externă, Yuri Ushakov, **sustine** că Moscova nu va ceda „niciunui tip de presiune” căutând „o abordare respectuoasă” și garanții internaționale de securitate pentru Phenian.
- Relațiile tensionate dintre SUA, Rusia și China par să complice pentru moment premisele pacificării în peninsula.

Mesajul diplomatului rus reduce neliniștea lui Mike Pompeo în chestiunea războiului tarifar dintre SUA și China

Lavrov a confirmat că nu mai reprezintă un secret, în cercurile diplomatice de top ale Moscovei faptul că Biroul Politic chinez a respins efortul președintelui Xi Jinping de a găsi o acomodare pentru ofensiva tarifară a lui Trump.

Regimul sancțiunilor și războiul tarifelor aduc Rusia, China și Iran mai aproape

În timp de oficialii ruși pretind că dețin mai multe cărți geopolitice câștigătoare, Maria Zakharova, purtătoarea de cuvânt a MAE rus, avertizează că o resetare a relațiilor SUA-Rusia este pusă în dificultate în timp ce actualul director al CIA, Gina Haspel, redirecționează majoritatea resurselor agenției către Iran și Rusia.

În Afganistan, Moscova caută sprijin pentru contrabalansare

Moscova este deranjată de faptul că talibanii își întăresc poziția în regiune, singura cale de ieșire fiind găsirea unui „echilibru al puterii”. Pe 25 aprilie, la Moscova a avut loc o trilaterală crucială, la care au participat Rusia, China și SUA, unde părțile au solicitat talibanilor începerea unui dialog cu autoritățile din Kabul cât mai curând posibil.

Activitatea Rusiei în Siria a început să crească după întâlnirea de Soci

Cel puțin 12 livrări au fost înregistrate în ultimele 2 săptămâni din Rusia spre Siria prin spațiul aerian turc: aeronave de capacitate mare, de transport aerian Antonov An-124-100 Ruslan, au zburat de la baza aeriană din Mozdok, Rusia, prin spațiul aerian turc pentru a livra sau prelua echipamente din Siria, baza aeriană Khmeimim. Aparatele de zbor sunt cunoscute pentru capacitatea lor de a transporta pe calea aerului sistemul rusesc antiaerian de rachete sol-aer S-400.

Miza electorală din SUA are ramificații în Ucraina

O problemă sensibilă o constituie interesul lui Donald Trump de a accentua decalajul în raport cu ceilalți contracandidați la președinția SUA în 2020. Preocuparea lui Trump de a găsi informații compromițătoare despre Joe Biden are ramificații în Ucraina. Refuzul președintelui Zelenski de a-l primi de avocatul lui Donald Trump, Rudolf Giuliani, s-a soldat cu o serie de remarci virulente ale avocatului pe contul său de [twitter](#) în 18 mai 2019. Hunter Biden, fiul lui Joe Biden a fost membru în consiliul companiei energetice ucrainene [Burisma Holdings](#), al cărei proprietar, Mykola Zlochevsky, se află sub investigație.

Reacțiile virulente ale avocatului Giuliani s-au îndreptat către Ihor Kolomoisky un multimiliardar evreu care s-a repatriat în Ucraina și a devenit consilierul lui Zelenski. La câteva zile după ce procurorul general din Ucraina, o persoană contestată de vestici, s-a decis să pună la dispoziția autorităților americane dosarul Burisma, acesta a fost demis de parlamentul ucrainean. Săgețile lui Giuliani ne indică faptul că Ihor Kolomoisky este personajul cheie în acest război electoral. În cele din urmă, avocatul lui Trump s-a deplasat la Kiev și a avut o [întrevedere](#) cu reprezentantul comunității evreiești din Ucraina, Rabinul Șef Moshe Azman.

Nu știm dacă emergența întâlnirii de la Soci are sau nu legătură și cu mizele electorale din SUA, însă pare destul de evident că președintele Trump dorește să împingă un guvern străin pentru instrumentarea unui caz ce ar putea afecta un adversar politic.

Germania se confruntă cu frustrarea de a nu fi un jucător pe relația SUA-Rusia

La o zi după întâlnirea de la Soci, în cadrul unui discurs dedicat campaniei pentru alegerile europarlamentare, Angela Merkel [susține](#) că „Europa trebuie să-și unească forțele pentru a înfrunta provocările oferite de China, Rusia și SUA”. Mesajul cancelarului german poate fi interpretat și în marja unor posibile nemulțumiri conexe agendei ruso-americane.

Remarci de final

- În competiția globală, SUA se lovesc de contrapondere Rusia și Chinei în dosarele Iran și Coreea de Nord.
- Rusia-China, o relație bazată pe o nevoie de termen scurt și mai puțin pe încredere reciprocă, complică efortul SUA de a identifica căi de rezolvare a problemelor sale în Orientul Mijlociu, Asia și America Latină.
- Asistăm la o competiție pentru reorganizarea raporturilor de putere la nivel global, de care Rusia profită major, pe fondul unei Europe supuse frământărilor politice interne.
- Viitorul politic al Ucrainei este incert sub presiunea actorilor est-vest, iar Israelul apare ca un actor cheie în administrația de la Kiev.
- Din dorința de a limita influența americană la nivel global, Rusia și China susțin ca formă de răspuns regimuri dictatoriale.

Diversificarea rețelelor energetice în UE

Alexandra SILEA, Ștefan POPA
interni, Centrul de Studii Globale, ULBS

Posibile puncte de tensiune

SUA, Germania, Rusia, Grecia, Cipru, Turcia, Israel

Consumul de gaz natural din UE depășește aproximativ de trei ori cantitatea totală produsă de statele membre (incluzând și Regatul Unit).

UE se află pe a doua poziție în clasamentul celor mai mari consumatori de gaz natural la nivel global, după SUA, cu o cantitate aproximată la 480-500 miliarde m³ pe an.

Principalul furnizor de gaz natural pentru Europa este Federația Rusă care în primul semestru din 2018 a livrat 40.6% din cantitatea totală importată de către UE. Pe poziția secundă se află Norvegia cu un export de 38.8% în aceeași perioadă de timp.

Prezentul grafic surprinde statele UE care importă gaz din Federația Rusă, prin intermediul companiei Gazprom.

Proiecte energetice ale UE

Programul Connecting Europe Facility (CEF), cu un buget de 33 miliarde euro, dedicat dezvoltării infrastructurii energetice de gaz natural, terminale pentru LNG (Gaz Natural Lichefiat), depozite de gaz și rețele inteligente.

În 6 iunie 2018, s-a propus incrementarea **bugetului** pentru acest program la 44 miliarde euro pe perioada 2021-2027 pentru dezvoltarea infrastructurii rețelelor energetice.

Proiectele de Interes Comun în domeniul energiei convenționale (gaz) sunt definite în strategia europeană de Rețele Transeuropene de Energie (TEN-E), unde sunt stabilite coridoarele energetice prioritare pentru UE.

Proiecte de Interes Comun: North-South gas interconnections in Western Europe ('NSI West Gas'), North-South gas interconnections in Central Eastern and South Eastern Europe ('NSI East Gas'), Southern Gas Corridor ('SGC') care ar conecta direct UE cu Azerbaijan, Baltic Energy Market Interconnection Plan in gas ('BEMIP Gas').

Polonia va juca un rol important în dezvoltarea infrastructurii LNG în UE, beneficiind de cofinanțare din partea Uniunii care îi va permite amplificarea capacității terminalului Świnoujście de la 5 miliarde m³/an (în prezent) la 7,5 miliarde m³/an (până în 2020). Un aspect de reținut subliniază că acest terminal de regazificare este cel mai mare din nordul, centrul și estul Europei.

Impactul geopolitic al proiectului Nord Stream 2

Președintele Consiliului European, Donald Tusk **a declarat** în luna iunie 2017 că acest proiect nu este unul benefic pentru UE.

Donald Trump **a criticat** vehement construirea gazoductului, afirmând într-o declarație comună cu prim-ministrul Slovaciei, Peter Pellegrini că Nord Stream 2 reprezintă o armă geopolitică.

La polul opus, Angela Merkel și-a **arătat sprijinul** pentru finalizarea proiectului Nord Stream 2 în timpul Conferinței pentru Securitate de la Munchen din 15-17 februarie 2019. De asemenea, a mai susținut o serie de afirmații conform cărora „Europa ar trebui să-și ia soarta în propriile mâini” și „Europa trebuie să fie unită în fața incertitudinilor aliaților”.

În iunie 2019 Congresul SUA a emis un proiect de lege intitulat „**Actul pentru Protejarea Securității Energetice a Europei**” (APSEE), prin care sunt impuse sancțiuni tuturor părților implicate în construirea gazoductelor rusești cu legătură directă în spațiul UE. Acest demers are un impact negativ asupra relației dintre SUA și Germania (care beneficiază în cea mai mare proporție de proiectul Nord Stream 2) dar și alte state implicate precum Franța, Austria, Olanda și Regatul Unit.

Polonia de asemenea se opune proiectului Nord Stream 2, deoarece este un stat important în tranzitul de gaz natural din Rusia în UE. Finalizarea acestui proiect va permite tranzitul de gaz natural din Rusia către Germania să eschiveze teritoriul Poloniei.

Costul total al proiectului atinge suma de 9.5 miliarde euro, 50% din suma va fi suportată de companiile europene ENGIE, OMV, Royal Dutch Shell, Uniper, și Wintershall.

Proiectul va conecta Rusia și Germania prin Ust-Luga, respectiv Greifswald și se va întinde pe o lungime de 1200km, cu o capacitate de livrare de 55 miliarde m³ pe an.

Capacitățile împreunate ale gazoductelor Nord Stream (operațional) și Nord Stream 2 (operațional spre sfârșitul lui 2019) vor atinge 110 mld. m³ pe an, care vor ajunge în Europa direct prin Germania.

SUA și UE intensifică cooperarea în domeniul energetic

În cadrul întâlnirii dintre J.C. Junker și D.J. Trump din 25 iulie 2018 s-a stabilit o cooperare strategică energetică mai intensă. La data de 2 mai 2019 [exportul de LNG](#) din SUA către UE a atins un nivel de 272% comparativ cu primul transport din aprilie 2016.

SUA este al trei-lea cel mai mare [exportator](#) de LNG în UE după Qatar și Algeria cu un export de 7.9 miliarde m³ până în luna martie 2019, iar [planurile UE](#) vizează dublarea importului de LNG din SUA până în anul 2023.

UE [a cofinanțat](#) sau s-a angajat să cofinanțeze 8 proiecte de infrastructură LNG în valoare de 656 milioane de euro pentru a-și incrementa actuala capacitate de 150 miliarde m³.

SUA, de asemenea, [va investi](#) în infrastructură, multiplicându-și terminalele LNG, fapt ce ar presupune sporirea capacității de 39 miliarde m³ la 119 miliarde m³ până în 2023.

Implicațiile geopolitice ale proiectului de gazoduct EastMed

În 20 decembrie 2018, premierul israelian Benjamin Netanyahu, omologul său grec Alexis Tsipras și președintele Ciprului, Nicos Anastasiades, au prezentat, în orașul Beerseva din Israel, [proiectul Gazoductului EastMed](#) (Eastern Mediterranean Gas Pipeline).

Zona instabilă și conflictuală a Mediteranei de Est – marcată de afirmarea, pe scena internațională, a unei Turcii agresive și autoritare – a întărit, în ultima decadă, cooperarea militară între Grecia și Cipru. Mai mult, descoperirea unor noi zăcăminte de gaz în Israel și în Cipru modifică harta energetică și geopolitică a regiunii.

În Israel, compania grecească Energean [a anunțat](#), în aprilie 2015, descoperirea unui nou zăcămint de gaz natural în zona de coastă, la Karish North. Acest fapt a fost confirmat de Ministrul israelian al Energiei, Yuval Steinitz. În cadrul unei analize preliminare efectuate de Energean, noul zăcămint ar conține între 1 și 1,5 trilioane m³ de gaz natural. Acesta, împreună cu câmpurile de gaze naturale de la Tamar și Leviathan, au transformat statul evreiesc dependent de resurse, într-un stat furnizor, atât intern, cât și extern, atât în zona Orientului Mijlociu (planul Israelului constă în aprovizionarea Egiptului și a Iordaniei cu gaz natural în valoare de 26 miliarde dolari), cât și în Europa (prin gazoductul EastMed).

Incursiunea ilegală a Turciei în Zona Economică Exclusivă a Republicii Cipru, din primăvara anului 2019, care a avut drept scop dobândirea accesului la noul zăcămint de gaz natural descoperit în zona Glafkos din Cipru, a stârnit [reacții controversate](#) pe arena internațională. Președintele cipriot Nicos Anastasiades a criticat Turcia, în cadrul Summitului informal al șefilor de stat sau de guvern din Uniunea Europeană, care a avut loc la Sibiu în 9 mai, declarând că „acțiunile ilegale” ale guvernului din Ankara cauzează o „escaladare fără precedent” în zona Mediteranei de Est. Președintele Consiliului European, Donald Tusk, a declarat, în cadrul aceluiași eveniment, că Uniunea Europeană „sprijină Republica Cipru și cere Turciei să respecte suveranitatea statului cipriot”.

Astfel, guvernul de la Nicosia și cel de la Atena au întărit cooperarea în vederea contracarării provocărilor venite din partea Turciei. Mai mult, doi actori importanți pe scena geopolitică regională – Israel și Egipt – au adoptat o poziție clară, asigurând autoritățile de la Nicosia de întregul lor sprijin. Cipru și-a propus, de asemenea, consolidarea colaborării cu Franța în domeniul apărării, pe lângă construirea și modernizarea unor baze navale și aeriene.

Ca urmare a tensiunilor crescânde din zona Mediteranei de Est, ministrul de externe al Greciei Giorgios Katrougalos a anunțat sprijinul pe care guvernul de la Atena îl acordă Turciei în ceea ce privește [aderarea](#) la blocul european.

Așadar, [gazoductul EastMed](#), care va avea o lungime de circa 2000 kilometri, ar putea oferi Europei aproximativ 10 mld. m³ de gaz natural, acoperind în jur de 10-15% din nevoia de gaz natural a Uniunii Europene. UE sprijină acest proiect, cu scopul diversificării resurselor energetice, a reducerii dependenței de resursele rusești și a asigurării unui grad înalt de securitate energetică tuturor statelor membre.

Dacă proiectul [gazoductului EastMed](#) va avea succes, doi mari actori geopolitici vor înregistra pierderi economice: Turcia și Rusia. Relația istorică tensionată dintre Grecia și Turcia s-a alterat și mai mult în urma crizei refugiaților.

Cipru și Turcia încă împărtășesc neînțelegeri în urma evenimentelor din 1974. Turcia și Israel au fost, de-a lungul timpului, aliați, însă în urma creșterii agresive a puterii lui Erdogan și a legăturii dintre guvernul de la Ankara și Hamas, relațiile dintre cele două state s-au alterat. Turcia ar fi fost ruta inițială a gazoductului EastMed, însă evenimentele recente confirmă clar că acest plan nu se va mai pune în aplicare.

Rusia este cel mai mare furnizor de gaz natural al Uniunii Europene și un aliat istoric al Greciei. Dacă UE continuă să-și diversifice sursele energetice – iar [gazoductul EastMed](#) reprezintă un pas important în acest sens – Rusia va pierde teren atât în contextul prețurilor de gaz natural, dar și datorită tensiunilor geopolitice dintre cele două părți.

Concluzii

Dependența energetică de gazul rusesc a multor state membre vulnerabilizează securitatea energetică a blocului transatlantic și slăbește atât coeziunea UE cât și a NATO, în actualul context geopolitic, în mod special prin diferitele acorduri bilaterale semnate între Federația Rusă și state din UE.

Cu o dependență energetică considerabilă a statelor din blocul transatlantic, Federația Rusă poate folosi gazul natural ca un atu în negocieri diplomatice cu privire la punctele de tensiune precum Crimeea, Georgia și Transnistria în scopul obținerii unor concesiuni. Iar în cazul escaladării tensiunilor dintre Rusia și NATO, gazul devine un mecanism eficient de sabotare și constrângere, care ar fi resimțit atât de către industria europeană cât și de populația civilă.

În consecință, a survenit necesitatea de a dezvolta o strategie comună a blocului transatlantic asupra strategiei de securitate energetică a UE și implicit NATO. Investițiile în sectorul energetic, în mod special gaz lichefiat, realizate de SUA și UE, în concordanță cu Proiectele de Interes Comun (PCI), vor contribui într-o proporție foarte mare asupra reducerii gradului de dependență față de gazul rusesc și sporirea securității energetice a Europei.

Descurajarea statelor europene de a construi sau finaliza proiecte energetice cu Federația Rusă prin intermediul sancțiunilor economice poate avea un efect negativ, conducând spre o colaborare și mai profundă a acestor state cu Rusia, și implicit o deteriorare a relațiilor transatlantice. Această măsură protectivă a SUA vine ca o contrabalansă a implicării Germaniei și a altor state în proiectul de gazoduct Nord Stream 2 care va incrementa și mai mult dependența statelor UE de gazul rusesc.

Observații și recomandări

Dezvoltarea [infrastructurii LNG](#) prin cofinanțarea construirii terminalelor în Estul Europei este indispensabilă pentru diversificarea surselor energetice și obținerea nivelului necesar de coeziune energetică a UE și NATO. În prezent Europa de Est prezintă o lipsă acută a infrastructurii comparativ cu restul Uniunii.

Perspective reale de dezvoltare a infrastructurii energetice a României și poziționarea acesteia ca actor energetic regional important datorită proiectelor UE de gazoducte existente și deschiderii la Marea Neagră, ar permite construirea unui terminal pentru LNG, dar și conturarea unui profil incontestabil de hub energetic regional.

Ajutorul (ne)sperat al Papei Francisc în creionarea Europei de mâine

Asistent univ. dr. Marius ȘPECHEA
Centrul de Studii Globale, ULBS

În perioada 31 mai - 2 iunie ac. Papa Francisc a efectuat o călătorie apostolică în România, vizită care a marcat și punctat o serie de aspecte relevante, nu numai pentru comunitățile catolice din regiune și lume, ci și pe plan politic european și geopolitic, în contextul în care identitățile și afinitățile religioase construiesc astăzi adevărate punți și generează poli geopolitici, sau dimpotrivă, devin ținte și instrumente ale noilor tipuri de confruntări contemporane informaționale și culturale.

Astfel, **Papa a punctat și clarificat:**

- Poziția în fața naționalismului și importanța unității europene;
- A clarificat sensul acceptării fenomenului imigraționist, precum și rădăcinile creștine ale Europei, contracaraând practic sentimentul de relativizare a doctrinei credinței creștine;
- A punctat relația sa colaborativă cu Papa emerit Benedict al XVI-lea;
- Din punct de vedere ecumenic a întins mâna dialogului interconfesional și al unei întâlniri fraterne cu Biserica Ortodoxă Română și nu numai;
- A condamnat ferm formele de dictatură, în mod special și solemn comunismul prin beatificarea episcopilor Greco - Catolici uciși de regimul comunist, reabilitând și recunoscând în spațiul public meritele comunității greco-catolice din România în lupta lor pentru credință, demnitate și libertate.

Metodologie: surprinderea elementelor esențiale și de substrat ale acestei vizite, în plan geopolitic și strategic se fundamentează metodologic pe urmărirea exactă a discursurilor susținute de care Papa Francisc, precum și colaborarea lor cu realitățile religioase și geopolitice expuse pe siturile oficiale ale actorilor relevanți, aplicând analiza de conținut și context pentru a putea avea la final concluzii și recomandări.

Poziția în fața naționalismului și importanța unității europene

Într-o Europă marcată de post-modernism, descrisă de Benedict al XVI-lea mai degrabă post-creștină, afirmație confirmată chiar de [Anuarul Pontifical 2018](#) și [Annuarium Statisticum Ecclesiae 2016](#) în care deși, la nivel global numărul creștinilor crește cu 1,1%, față de anul precedent, la nivel european acesta se diminuează. Problemele generate de criza economică, migrație și dezrădăcinare au făcut loc pe scena publică unor discursuri catalogate iliberale, naționaliste și chiar iredentiste, care exploatează din plin canalele dezinformării, accentuând frustrările de tip istoric sau religios. Astfel, Victor Orban, [Matteo Salvini](#) și mai nou Marie Le Pen, se prezintă Europei ca apărători ai valorilor tradiționale și ai creștinismului, prin exploatarea abuzivă a unor simboluri sau teme religioase alături de alți actori politici globali care joacă această carte, cum ar fi [Donald Trump](#) sau [Vladimir Putin](#), care cel puțin în spațiul european manifestă interese strategice și chiar susține astfel de curente, mizând pe exacerbarea orgoliilor naționale, fracțiunilor și mai ales pe teama de ceilalți. La toate acestea în [discursul de la Șumuleu Ciuc](#), în fața multora care așteptau probabil o confirmare a corectitudinii naționalismului asumat, Francisc le răspunde clar cu îndemnul [mottoului călătoriei sale](#) în România: "Să mergem împreună, Acest pelerinaj aparține moștenirii Transilvaniei, dar aduce cinstire tradițiilor românești și ungurești deopotrivă; participă la el și credincioși de alte confesiuni și este simbolul dialogului, al unității și al fraternității; un apel la a recupera mărturiile de credință devenită viață și de viață devenită speranță. A peregrina înseamnă a fi conștienți că venim, ca popor, în casa noastră. Un popor a cărui bogăție stă în miile sale de chipuri, culturi, limbi și tradiții;... Evenimentele complexe și triste din trecut nu trebuie uitate sau negate, dar nici nu pot să constituie un obstacol sau un argument pentru a împiedica o mult râvnită conviețuire fraternă." Contracaraând orice tentativă de suprapunere a valorilor creștine autentice, peste un tip de naționalism exclusivist, poziția papei cântărind greu pentru legitimitatea și coerența discursului politic asumat de anumite grupuri naționaliste, în special în cercurile catolice, la nivel național și mai ales european. Totodată demontând orice tentativele de dezinformare din anumite [zone media](#), care anunțau cu un ton apocaliptic înaintea vizitei papei, pericolul legitimării curentului ultra naționalist și autonomist/separatist în Ținutul Secuiesc.

Sensul acceptării fenomenului imigraționist

Valul de imigranți și poziția papei în această privință a nedumerit anumite cercuri din Biserica catolică, chiar cardinalul prefect al Congregației pentru Cult și Disciplina Sacramentelor, Robert Sarah, problematiza situația, atrăgând atenția că *„Acceptarea fără discernământ de către Biserică a valurilor de imigranți care iau cu asalt Europa se bazează pe o interpretare greșită a Evangheliilor. Este vorba de o exegeză falsă, atunci când este folosit Cuvântul lui Dumnezeu pentru a promova valurile imigraționiste. Dumnezeu nu a vrut niciodată aceste rătăciră”* Anumite cercuri catolice sesizau, chiar o stare conflictuală între pozițiile papei Francisc și cele ale Cardinalului Sarah, considerat posibil succesor la primatul petrin, însă atât la Iași, cât și pe drumul de întoarcere spre Roma, Papa și a clarificat poziția armonizând-o ca sens, cu ceea ce spunea Cardinalul Sarah, *„Desprinderea de familie pentru ca fiilor să nu le lipsească nimic este un act de iubire, dar este o situație tot mai dureroasă, pleacă de nevoie. Și de multe ori, astfel de situații sunt rezultatul unei politici mondiale care are implicații asupra acestui aspect.”* Sacrificiul familiilor în căutarea unei vieți mai bune prin apelarea la migrație este percepută de papă ca o dramă a lumii contemporane și o nedreptate a sistemului mondial. Concret papa transmite un mesaj puternic liderilor politici cu privire la responsabilitatea acestora în raport cu migrația și fenomenul dezrădăcinării. Poziția cu privire la migrație se clarifică prin apelul repetat al papei în discursurile sale din România la rădăcini, rădăcinile familiei, rădăcinile Europei etc. afirmarea clară a rădăcinilor creștine ale Europei, dincolo de mesajul politic clar, răspunde totodată și unei temeri de relativizare a învățăturii credinței creștine, teamă ce a determinat la începutul acestui an pe Cardinalul Gerhard Müller, prefect al Congregației pentru Doctrina Credinței între 2012 și 2017 la redactarea unui *Manifest de Credință*.

Pe drumul de întoarcere din România la Roma, Papa a făcut referire la relația sa colaborativă cu Papa emerit Benedict al XVI-lea, considerându-l o adevărată rădăcină de unde își primește seva credinței și conștiința valorii tradiției bisericii. Dezvăluirea acestei relații strânse exprimă practic armonia și coerența succesiunii apostolice pe de o parte și liniștește cercurile catolice conservatoare pe altă parte.

Vizita la București și întâlnirea cu Patriarhul Daniel al Bisericii Ortodoxe Române și înaltul cler al sinodului BOR, a reprezentat un moment istoric deosebit de important. Biserica Ortodoxă Română este singura Biserică Ortodoxă de neam latin, astfel ea reprezintă o punte reală între lumea occidentală și cea bizantin-răsăriteană. Dialogului interconfesional și întâlnirea fraternă cu Biserica Ortodoxă Română a papei Francisc, dincolo de mesajul ecumenic și necesitatea unității creștinilor, mai ales în fața marilor provocări contemporane, marchează o nouă deschidere de dialog în care România prin profilul său religios – identitar unic poate reprezenta un cap de pod a ceea ce se conturează din ce în ce mai mult ca diplomatie eclezială, deoarece după

cum se arată la orizont, geopolitica viitorului va fi o geopolitică a identităților și credințelor. *„Să mergem împreună spre noi Rusalii”* a fost îndemnul final al Papei în discursul de la Patriarhie, Rusaliile fiind socotite ca moment de facto pentru apariția comunității creștine primare. România și Biserica Ortodoxă Română par a fi percepute de către papa Francisc asemenea unor porți spre dialog și noi orizonturi în raport cu toate celelalte biserici ortodoxe din regiune și ne conferă o poziție strategică din punct de vedere identitar și cultural în coeziunea și dialogul între creștini. Poate nu întâmplător imediat după vizita și primirea din România a papei, la Vatican și a anunțat vizita, chiar Vladimir Putin, cunoscut pentru pozițiile sale critice cu privire la papalitate în general și în mod special la papa Francisc.

Considerat momentul culminant al vizitei, beatificarea celor șapte episcopi greco-catolici uciși din ură față de credință, în ultima zi a vizitei la Blaj, Papa a marcat pe de o parte, condamnarea fermă ca regim criminal dictatura comunistă și toate formele de dictatură ce aduc atingere demnității și libertății umane, **îndemnând** credincioși prezenți ”să continuați să luptați, ca acești Fericiți, împotriva acestor noi ideologii care apar”, făcând referire aici la drama trecerii de la opresiunea comunismului la ispitele consumerismului și ale individualismului care ne macină comunitățile. Apoi a restabilit în memoria colectivă imaginea și meritele comunității greco-catolice din România, iar pe de altă parte a chemat la vindecarea rănilor memoriei comune prin iertare și trăirea milostivirii divine, prin regăsirea aproapei, prin regăsirea unității.

Mesajul pentru Europa ca urmare a acestei calatorii apostolice a fost de acesta data, cat se poate de ferm și de coerent la linia enunțată în trecut de predecesorii săi, papa Francisc speră, vrea și face ceea ce stă în putință pentru ca „**Europa să redevină precum visul Părinților fondatori**”. adică o Europă unită, creștină și vindecată de ororile trecutului, iar ca dovadă a acestui lucru stă cererea papei de beatificare al lui **Robert Schuman** din martie 2017.

Recomandări și concluzii

Din punct de vedere eclezial și politic, **vizita în România a papei a contribuit major la clarificarea poziției sale cu privire la viitorul Europei** prin afirmarea importanței rădăcinilor și tradițiilor creștine ale Europei, astfel această poziție se întâlnește prin medierea înțeleaptă a papei emerit Benedict cu poziția asumată anterior vizitei papei în România de card Robert Sarah. **Naționalismul de tip exclusivist și separatist nu se mai poate legitima în spatele unor valori creștine în mod credibil, el fiind contrariat de discursurile papei cu o altă abordare, cea a iubirii față de națiune, față de țară, ceea ce a unității în diversitate și fraternitate, a casei comune, invocând imaginea sugestivă a Rusaliilor pentru ideea de unitate în diversitate.**

Pe plan intern perioada următoare reclamă maximă **prudență la provocările de tip naționalist pe fond identitar-religios, eșuarea unor acțiuni în acest sens** în timpul vizitei papei au iritat până la isterie anumite grupuri cu caracter extremist.

Biserica Ortodoxă Română are în actualul context **poziția și instrumentele necesare pentru a deveni un vector de dialog între occident și orient** ceea ce reprezintă cu siguranță o poziție strategică relevantă pentru viitorul atât religios cât și geopolitic al Europei. Relevanța pe plan internațional fiind din ce în ce mai mare având în vedere tensiunile politice dintre occident și spațiul estic, precum și tensiunile inter-ortodoxe dintre Moscova și Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol.

Apoi această vizită dincolo de emoție, ridică în perspectivă, câteva întrebări existențiale și anume, avem libertate, dar cât de conectată este aceasta cu ideea de responsabilitate, apoi **unitatea confesională și națională presupune cultura dialogului și a întâlnirii cu celălalt**, în ce măsură suntem dispuși să ieșim din propriul individualism și să ne aplecăm, cu responsabilitate, spre nevoile comunității din care facem parte. Această cultură a întâlnirii fiind fundamentul a ceea ce științele politice definesc cultură participativă, ca element sine qua non al democrației.

contact: centru.csg@ulbsibiu.ro

ULBS

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu
CENTRUL DE STUDII GLOBALE